

מסורת הש"ס

(א) לקמן טו., (ב) כח"י וברין הגירסא: המביא ועי' ריטב"א, (ג) [לקמן ו:]; (ד) [לקמן ע"ב]; (ה) [לקמן ד:]; (ו) וס' ד"ה הנאסר, (ז) ל"ל כנחלה, רש"ש, (ח) הגירסא כמשנה והגעק,

מוסף תוספות

א. בנט אשה איירי ולא אצטרך לפרש. מוס' האל"ש.
ב. ובעינן שורות. מוס' האל"ש.
ג. ספר לספר לארבעה. האל"ש.
ד. הראשונים. מוס' האל"ש.
ה. דהא רקס וחגר מחוצה לארץ כדמשמע בגמ' (ד.) דקרי להו סמוכות ואל"י רשב"י.
ו.קשיא הא דאמר ר"ג א"ף המביא מן הרקס ומן החגר' דמשמע דלת"ק הני לא צריך, והא מחוץ לארץ הוו. רמב"ן.
ז. דודאי היו דרים בה ישראל וגוים ואפ"ה הכתמים טהורים. מוס' האל"ש.
ח. [מדרגן] אף המביא מן הרקס ומן החגר וכו' וכן דקתני רקס למורת ורקס כמורת. מוס' האל"ש.
ט. משמע [ד]בחור"ל קיימא. מוס' האל"ש.
י. אלמא בקדושתה היתה ואם לא כבשה לא היתה קדושה דהא קי"ל דקדושה ראשונה שקדש ירושע קדושתה לשענה ולא קדשה לעתיד לבא.
יטב"א. יא. ולקמן איירי באותו צד שבא"י. מוס' האל"ש.
יב. ר"מ אומר. רשב"י. יג. ואין שירות מצויות שם. מוס' האל"ש לקמן ו: ד"ה ואפילו.
יד. הו"ל כמוכר מחו"ל לחו"ל. רשב"י.
טו. משום דלא שכיחא. מוס' תוספות זכ: ד"ה דמא.
טז. ביטרא שאניו מקיים, נזי דלא אמר תנו. רשב"א לקמן ט. ד"ה ואם ים.

המביא גט ממדינת הים. כל חו"ל קרי ליה מדינת הים זר מצבל כדאמר לקמן (דף ו:): **לריך**. השליח המביאו לומר כו' וטעמא מפרש בגמ' ^(י). ושליח זה הבעל עשאו שליח להולכה: **רקס וחגר**. תרגום של בין קדש ובין כרד מתרגמינן בין רקס לחגר (בראשית טו): **אפילו מכפר לודים**. שהיא מחוצה לארץ: **ללוד**. שהיא סמוכה לה והיא מארץ ישראל. ובגמ' ^(א) מפרש פלוגמתייהו: **וחכמים אומרים**. בגמרא מפרש מאי מוספי אתנא קמא **דרישא: והמוליך**. מארץ ישראל למדינת הים: **מהגמוניא להגמוניא**. בגמרא מפרש עיר אחת שהיו זה שני הגמונים ומקפידין זה על זה שלא יהו בני הגמוניא זו נכנסים לחברתה: **ר' יהודה אומר מרקס למורת**. מרקס עד סוף העולם למורתו הוי מדינת הים: **ורקס**. עממה נדונית כמורח העולם ולא כא"י והמביא מרקס לריך לומר צפני נכתב ובפני נחתם וכן כולם. רקס למורתו של ארץ ישראל וחוצה לה ואשקלון לדרומה ועכו לנפונה. אבל מערב של ארץ ישראל אין לריך גבול שהים הגדול גבולה כדמתיב (נמדבר לד) וגבול יש והיה לכס הים הגדול וגו': **אם יש עליו עוררים**. שהבעל מערער שהוא מווייף: **יתקיים בחוסמוי**. אם יעידו העדים על חתימת ידיהם או עדים אחרים יכירו חתימתם כשר ואם אין עליו עוררים מסתמא כשר דהא בקיזין לשמה

ועדים מלויין תמיד לקיימו כדאמרינן בגמ' **בתי דינין קבועין: גב' לפי**

דעובדי כוכבים הם דישאל מלניעין כחמיהן ור' יהודה מטמא נראה לו דלאותם שנוהגין תורת עובדי כוכבים הם גרים וטועין היינו משום ^א דכתמים הנמצאין שם **זרים** זה: **במכפר לודים ללוד**. אומר ר"י שהזכיר לוד לאשמועינן אע"פ שהיתה נקראת כפר לודים על שם בני לודים שהיו מלויים זה תמיד אפילו הכי ל"ל צפני נכתב ובפני נחתם ולא חשיב כלוד עממה ורבינו מאיר פירש לדיבי אליעזר הזכיר שם עירו כדאמרינן (פאהדרין דף זב:)

אחר ר' אליעזר ללוד ואין נראה לר"י דכ"ש שלא היה לריך להזכיר כי היכי דלא נקט תנא קמא ממדינת הים לארץ ישראל דפשיטא היא דבארץ ישראל קאי: **ואשקלון** בדרום. הקשה ר"ת לאשקלון מארץ ישראל היא דמתיב ציהושע ^(יג) זאת הארץ הנשאלת וגו' האשדודי והאשקלוני וכתיב הפילה לישראל ^ה לנחלה כאשר נאמתיך ואחר כך לכדוה כדמתיב בשופטים ^(ה) וילכוד יהודה את עזה ואת אשקלון ואת גבולה ואר"ת דעולי צבל לא כבשוה כדאמר צפ"ק דחולין ^(דף י.) גבי בית שאן הרבה כרכים כבשוה עולי מצרים ולא כבשוה עולי צבל ולכן אין תלמידי חכמים מלויין שם ואין בתי דינין קבועין שם אבל קשה דרקס וחגר משמע הכא דהוו חוצה לארץ ^א וכתיב ציהושע ^(כ) ויקדשו את קדש צר נפתלי וליבא למימר דלא כבשוה עולי צבל דבספרי פירשת והיה עקב ^א [א כד] חשיב רקס וחגר צהדי כרכים שכבשו עולי צבל וי"ל דתרי רקס וחגר הוו אותוו רקס וחגר דמתיב גבי אברהם וישב בין קדש ובין שור ^(בראשית כ) מתרגמינן בין רקס ובין אגרה צארוו של איצמל מלך פלשתיס ואותו היה צאריך ישראל דמסתמא דאברהם ויזחק היו דרין צאריך ישראל וציהושע ^א [יג] נמי משמע דפלשתיס מארץ ישראל ואותו רקס וחגר היה כמערכה של ארץ ישראל דפלשתיס דים פלשתיס הוא גבול מערב של ארץ ישראל ורקס וחגר דמתני' היה כמורת כדאמרינן רקס כמורח ועכו ^א אע"ג דכבשוהו עולי צבל כדאמר בסוף תכזות ^(דף קיב.) רבי אבא הוה מנשק כיפי דעכו ^ב ובספר מי שאחזו ^(לקמן דף ע:) פריך למימרא דעכו לאו מארץ ישראל הוה הא כי הוו מפטרי רבנן מהדדי בעכו הוו מפטרי מהדדי לפי שאסור לנאת מארץ ישראל לחוצה לארץ אמר ר"ת דלא קשה מידי דעכו היתה חזיה צאריך ואחיה צחו"ל כדמוכח צירושלמי ^א [פ"א ה"ב] והכא מיירי צאותו דז שצחוה לארץ והא דלא משני נמי צמי שאחזו ^(סס) מתני' דאם לא צאתי מכאן ועד שלשים יום ^א והגיעו לעכו וחזר ציטל תנאו היינו לאותו דז שצחוה לארץ לארץ היינו משום דציונא מארץ ישראל פוגע תחילה צאותו דז של ארץ ישראל והגיע לעכו משמע לתחילת עכו אך קשה לר"י דאמר לקמן ^(דף ו:) נכנס לפניו ר' א' אלעא אמר ליה הלא כפר סיסאי מובלע בתחום ארץ ישראל וקרובה לציפורי יותר מעכו ומה בכך מכל מקום עכו דעדיפא אע"פ שהיא רחוקה מציפורי שהיא עממה חזיה מארץ ישראל ועוד היכי דייק לקמן ^(דף ט.) דמוכר עבדו לסוריא ילא לחירות מדתנן ^א עכו כארץ ישראל לגיטין אין לעצדים לא כל שכן סוריא דמרחקא טובא אדרבה סוריא עדיפא כיון דמתני' איירי צנז של חוצה לארץ דקסבר כיצוב יחיד שמיה כיצוב והויא היא עממה ארץ ישראל דלהכי מיבעיא ליה אי הו כמוכר עבדו לארץ ישראל כיון דשמיה כיצוב או דלמא כיון דעפרה טמא כחוצה לארץ דמי ואמר ר"י דאפילו צנז של ארץ ישראל ל"ל צפני נכתב וכו' לפי שהוא צסוף הגבול ורחוק מעיקר ישוב ארץ ישראל ומופלג מן היציבות ובתי דינים ^א וכן יש לתרץ גבי אשקלון וגבי רקס וחגר והשתא פריך שפיר כפר סיסאי דקריב לציפורי שהיתה עיקר ישוב א"י טפי מעכו דרחוק מעיקר ישוב א"י אע"ג דעכו היא עממה צאריך ישראל וכפר סיסאי הוא חוצה לארץ מכל מקום פשיט שפיר כיון דקים ליה דמוצלעת מהני כאילו היא ממש מארץ ישראל כר"ג דאמר מוצלעות שכיחי וגמירי וא"ת דאמר צירושלמי המוכר עבדו לעכו ילא לחירות ר"ש אצוי דרבי יודן אומר אפילו מעכו לעכו ויין דאפילו צאותו דז שצאריך ישראל ילא לחירות אם כן מעכו לעכו אמאי ילא לחירות כיון דחשיב כחוצה לארץ ^א וי"ל דנהי דחשיב כחוצה לארץ לגבי עיקר ישוב ארץ ישראל לגבי חוצה לארץ מיהא חשיב כארץ ישראל: **ואם יש עליו עוררין יתקיים בחותמוי**. אבל כל זמן דלא אתי צעל ומערער נישאת על פי הגט ולא טענינן מווייף דמשום עיגורא אקילו זה רבנן אבל צממונן טענינן מווייף לנפרע שלא צפניו ומיתומים ומלקוחות דאל"כ לא שצקת חיי לכל צריה שיוכל כל אדם לכתוב שטר מלוה ולהסתים עדים מעממו ולטרוף שלא צפניו מיתומים ומלקוחות ומיהו מזה אין להוכיח דאפילו לא טענינן להו מווייף טענינן להו פרוע כיון דהוא עממו הוי מהימן לומר פרוע מיגו דאי צעי אמר מווייף דקי"ל כמ"ד צברק המוכר את הבית ^(צ"ב דף ע:) גבי שטר כים היואל על היתומים דנשבש וגוצה מתנה אבל פלגא דפקדון טענינן להו פרוע הוא כך אע"ג דלא טענינן להו נאנסו ^א משום דאציבהם היה נאמן לומר החזרתיו כך צמיגו דנאנסו אבל יש להוכיח דטענינן להו מווייף דאל"כ כל אחד יכתוב שטר מכר או שטר מתנה ויחתום עדים ויגבה שלא צפניו מיתומים ומלקוחות דהשתא אין שייך לומר פירעמי ועוד יש להקדק מוסוף פ' גט פשוט ^(סס דף קעד:) דטענינן לימתי מווייף דאמר רב הונא שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו ואמר מנה לפלוני צדי נאמן חזקה אין אדם עושה קנוניא על ההקדש ופריך וכי אדם עושה קנוניא על בניו דרב ושמואל דאמרי תרויהו שכיב מרע שאמר מנה לפלוני צדי אמר תנו נותנין לא אמר תנו אין נותנין ומסיק דרב הונא איירי בשטר מקויים ורב ושמואל בדנקיט שטר שאינו מקויים אמר תנו קיימיה לשטרא לא אמר תנו לא קיימיה לשטרא פירוש דשמא שלא להשביע את בניו אמר כן ואי לא טענינן מווייף ליתומים ^א מכל מקום יגבה דהא נקיט שטרא ואין לומר דטענינן פרוע דהא רב אית

המביא גט פרק ראשון גיטין

ב. המביא גט

המביא גט. ^א אע"ג דלשאר שטרות פעמים נמי קרי גט דמתנן בהשולת ^(לקמן דף לד:) אין עדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם ואיירי בכל שטרות ובפרק התקבל ^(לקמן דף סד:) נמי תניא וכן לגיטין ומפרש התם גיטי ממון מ"מ לא הוצרך לפרש כאן גט אשה משום דצריב מקומות היכא דקתני גט סתם איירי צגט אשה ומה שנוהגים לכתוב י"ב שורות צגט אומר ר"ת משום דגט גימטריא י"צ ור"י שמע צסם רב האי גאון ובצס רצינו סעדיה משום דמתיב ספר כרימות ^א כשיעור י"צ שיטין המפסיקין בין ^א ארבעה חומשי ^א ספר תורה כדאמר צצנא צתרא ^(דף יג:) שצריך להניח ארבעה שיטין בין כל ספר וספר והפסק צצין וידבר למשנה תורה לא חשיב שאינו אלא חזר ושונה מה שלמעלה:

במדינת הים. הא דלא נקט המביא גט מחוץ לארץ דקתני בגמ' ^(לקמן דף י:) המביא גט צספינה כמביא צחוה לארץ משום דצחוה לארץ הוה משמע כל חוצה לארץ אפילו רקס וחגר ^א להכי נקט ממדינת הים דמשמע רחוק כמו ^(צימות דף פו:) האשה שהלך צעלה למדינת הים וכמו ^(שצעות דף מא:) פרעתיך צפני פלוני ופלוני והלכו למדינת הים לאפוקי רקס וחגר דפליג צהו רבן גמליאל: **אף המביא מרקם**. משמע דצרקס דרין זה ישראל והא דמתנן

בפ' דס הגדה ^(נדה דף טו:) ^א כל הכתמים הצבאין מרקס טהורין ור' יהודה מטמא מפני שהן גרים וטועין היינו משום ^א דכתמים הנמצאין שם הויא מא"י ובגמ' ^(ד.) והיא מלמדינת הים: מהגמוניא להגמוניא. פ"י עיר א' שהיו בה ב' הגמוניא ומקפידים זה על זה שלא יהו בני הגמוניא וזו נכנסים לחברתה: ר' יהודה אומר מרקס עד סוף המביא מרקס צריך שיאמר וכן כולך רקס למורת א"י וחוצה לה ואשקלון לדרומה ועכו לצפונה. אבל מערב של א"י אין צריך גבול שהים גבולה כדכתיב וגבול ים והיה לכס הים ^{(הגדול]} וגו': מאי טעמא. רבה אמר

עין משפט ונר מצוה

א א מ"י פ"ו מהל' גירושין הלכה ה סמג עשין נ טושי"ע אה"ע סי' קמב סעיף א':

ב [מ"י פ"א מהל' תרומות ה"ו וה"ע]:

ג ג מ"י פ"ו מהל' גירושין הלכה א ד סמג שם טו"ש ע' שם:

פסקי ר"ד

המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם. ר"ג אומר אף המביא מן הרקס ומן החגר, ר' אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד: וחכ"א אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא המביא ממדינת הים והמוליך והמביא ממדינה למדינה במדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם: רשבב"א אפי' מהגמוניא להגמוניא: רבי יהודה אומר מרקס למורת ורקס כמורת מאשקלון לדרום ואשקלון כדרום מככו לצפון ועכו כצפון רבי מאיר אומר עכו כא"י לגיטין: פ' כל חו"ל קרוי מדינת הים בר מבבל כדאמרינן התם ^(ו:) צריך שיאמר השליח המביא בגמ' מפרש: ושליח זה הבעל עשאו שליח להולכה: רקס וחגר תרגומא בין קדש ובין ברד בין רקס ובין חגריא. אף מכפר לודין שהיא מחו"ל ללוד שהיא סמוכה לה והיא מא"י ובגמ' ^(ד.) והיא מלמדינת הים: מהגמוניא להגמוניא. פ"י עיר א' שהיו בה ב' הגמוניא ומקפידים זה על זה שלא יהו בני הגמוניא וזו נכנסים לחברתה: ר' יהודה אומר מרקס עד סוף המביא מרקס צריך שיאמר וכן כולך רקס למורת א"י וחוצה לה ואשקלון לדרומה ועכו לצפונה. אבל מערב של א"י אין צריך גבול שהים גבולה כדכתיב וגבול ים והיה לכס הים ^{(הגדול]} וגו': מאי טעמא. רבה אמר